บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในเรื่องบทบาทด้านศาสนา การศึกษาและการบริหารของอิหม่ามในจังหวัดนราธิวาส ใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative research) และในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในการเก็บข้อมูล ซึ่งในบทนี้เป็นการนำเสนอวิธีการการวิจัย ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ซึ่งมีวิธีการวิจัยดังกล่าวจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อิหม่ามตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ด้วยมีจำนวน 626 คน จาก 13 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ อิหม่ามในจังหวัดนราธิวาส ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane มีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ $(\alpha = 0.05)$ มีผลดังต่อไปนี้

สูตรของ Yamane $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนหน่วยประชากร

Prince of Songkla University Pattani Campus

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

สามารถจะแทนค่าสูตร ได้ดังนี้

$$n = \frac{626}{1+626(.05)}$$

$$= \frac{626}{2.565}$$

$$= 244.05$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมี 245 คน

2. เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่าง 2 ครั้ง ดังต่อไปนี้

2.1เป็นการสุ่มแบบเชิงชั้นตามอัตราส่วน (Proportional stratified sampling) โดยเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในจังหวัดนราธิวาส มี 13 อำเภอ ซึ่งสามารถจำแนกตามตารางดังต่อไปนี้ ใช้สูตรของการสุ่มแบบเชิงชั้นตามอัตราส่วน (ดนัย ไชยโยธาและสุวิทย์ จำปา , 2549 : 33) มีสูตรดังนี้ $\frac{n \times x}{N}$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

x = ประชากรแต่ละกลุ่ม

N = ประชากรทั้งหมด

อำเภอ	จำนวนประชากรแต่ละอำเภอ	การคำนวณหาอัตราส่วน	ขั้นตามอัตราส่วน	กลุ่มตัวอย่าง
เมือง	68	$\frac{245 \times 68}{626}$	26.61	27
ระแงะ	85	$\frac{245 \times 85}{626}$	33.26	33
ยี่งอ	49	$\frac{245 \times 49}{626}$	19.17	19
ศรีสาคร	44	$\frac{245 \times 44}{626}$	17.22	17
รือเสาะ	78	$\frac{245 \times 78}{626}$	30.52	31
บาเจาะ	49	$\frac{245 \times 49}{626}$	19.17	19
สุไหงปาดี	44	$\frac{245 \times 44}{626}$	17.22	17
สุไหงโกลก	30	$\frac{245 \times 30}{626}$	11.74	12
สุคิริน	24	$\frac{245 \times 24}{626}$	9.39	9

Prince of Songkla University Pattani Campus

แว้ง	50	$\frac{245\times50}{626}$	19.56	20
ตากใบ	35	$\frac{245\times35}{626}$	13.69	14
จะแนะ	37	$\frac{245\times37}{626}$	14.48	14
เจาะไอร้อง	33	$\frac{245\times33}{626}$	12.91	13
รวม	626	-	244.86	245

ภาพประกอบที่ 3 การจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามแบบการสุ่มเชิงชั้นตามอัตราส่วน

2.2 ใช้วิธีการสุ่มด้วยการหยิบฉลากแบบไม่ใส่คืน

3. ในกรณีของกลุ่มตัวอย่างในเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นอิหม่ามในจังหวัดนราธิวาสโดยเลือกอิหม่ามที่มีคุณสมบัติในด้านอาชีพ อายุ และประวัติการศึกษาที่หลากหลายและเป็นผู้ที่เต็มใจให้ข้อมูลซึ่งมีจำนวน 4 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับอิหม่ามในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งหมด 3 ตอน มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่ลักษณะคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) โดยให้เลือกตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของอิหม่าม มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทในด้านศาสนา มีจำนวน 15 ข้อ
2. บทบาทในด้านการศึกษา มีจำนวน 15 ข้อ
3. บทบาทในด้านการบริหาร มีจำนวน 15 ข้อ

Prince of Songkla University Pattani Campus

มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

มากที่สุด	หมายถึง	มีบทบาทมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	หมายถึง	มีบทบาทมาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	หมายถึง	มีบทบาทปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	หมายถึง	มีบทบาทน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีบทบาทน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการแก้ไข มีจำนวน 2 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview)

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของอิหม่าม มีจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับบทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทในด้านศาสนา มีจำนวน 12 ข้อ
2. บทบาทในด้านการศึกษา มีจำนวน 11 ข้อ
3. บทบาทในด้านการบริหาร มีจำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการแก้ไข มีจำนวน 2 ข้อ

3.การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เรื่องบทบาทด้านศาสนา การศึกษาและการบริหารของอิหม่ามในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามในการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโครงสร้างในการทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการวิจัยในครั้งนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับบทบาทอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน ซึ่งให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมในด้านบทบาทของอิหม่าม ซึ่งมี 3 ตอน ดังต่อไปนี้

3.1 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของอิหม่าม

3.2 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่เกี่ยวกับบทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 บทบาทในด้านศาสนา

3.2.2 บทบาทในด้านการศึกษา

3.2.3 บทบาทในด้านการบริหาร

3.3 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการแก้ไข

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้มีการตรวจสอบและพิจารณาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เสนอแนะไว้

6. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการวิจัย โดยการใช้สูตร (Index of Congruence) IOC (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2549 : 73) ซึ่งเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

7. นำแบบสอบถามไปทดลองกับอิหม่ามในจังหวัดนราธิวาส ที่ไม่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 30 คน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สรชัย พิศาลบุตรและคณะ, 2552 : 195-196) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .920 เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

8. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ปรับปรุงแก้ไขที่เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แล้ว

Prince of Songkla University Pattani Campus

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้มีขั้นตอนดังไปนี้

1. ขอหนังสือการแนะนำตัวผู้วิจัย เพื่อเป็นการอนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อส่งถึงคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาสและส่งถึงอิหม่ามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอิหม่ามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนราธิวาสด้วยตัวของผู้วิจัยเอง

3. นำข้อมูลจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของอิหม่าม วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับบทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบบทบาทของอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า F-test และค่า t-test

4. ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชุมชน วิเคราะห์เนื้อหาและหาค่าความถี่

5. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการบันทึกมูลด้วยการบันทึกเทปและถอดเทปอย่างละเอียดและจากวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นบทบาทของอิหม่าม

Prince of Songkla University Pattani Campus

6.สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้วยผู้วิจัยได้ใช้ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1.สถิติในการวัดคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องกับแบบสอบถาม (Index of Congruence) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2549 : 73)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (สรชัย พิศาลบุตร, 2552 : 195-196) โดยใช้สูตรดังนี้

$$(\alpha) = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\sum_{i=1}^{k} s_i^2}{s_i^2}\right]$$

เมื่อ α แทน แทนค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

k แทน แทนจำนวนคำถามในแบบสอบถาม

s_i^2 แทน แทนความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละคำถาม

s_i^2 แทน แทนความแปรปรวนของคะแนนในทุกคำถาม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณมีดังนี้

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{Percentage } (\%) = \left[\frac{f}{n}\right] \times 100$$

เมื่อ f แทน ความถี่ของรายการนั้นทั้งหมด

n แทน ความถี่ทั้งทั้งหมด

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2549 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

Prince of Songkla University Pattani Campus

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวน

2.1.3 ค่าที (t- test)โดยใช้สูตร (วิรัตน์ ธรรมาภรณ์, 2551 : 218)

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติทดสอบที

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

μ แทน ค่าเฉลี่ยที่ตั้งเป็นสมสติฐาน

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

n แมน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2.1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (Standard Deriation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2549 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum_x 2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum_x 2$ แทน คะแนนแต่ละตัว

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1.5 ค่าเอฟ(F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้สูตร (วิรัตน์ ธรรมาภรณ์, 2552 : 129)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F- Distribution)

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

Prince of Songkla University Pattani Campus

2.1.6 เมื่อพบความแตกต่างระหว่าค่าเฉลี่ย ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (The Least Significant Difference Method) (วิรัตน์ ธรรมาภรณ์, 2551 : 259)

$$LSD = t_{\alpha/2}(df)\sqrt{MS_w\left(\frac{1}{n_i}+\frac{1}{n_j}\right)}$$

เมื่อ $LSD = t_{\alpha/2}(df)$ แทน ค่าวิกฤตจากตารางที่แบบสองทางที่ df = N-k

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n_i, n_j แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบ

2.2สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพจากใช้สถิติเชิงพรรณนา

Prince of Songkla University Pattani Campus